

FIȘA DISCIPLINEI

Istoriografie universală

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Arheologie
1.7. Forma de învățământ	Zi, cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Istoriografie universală					Codul disciplinei	HLR1105
2.2. Titularul activităților de curs			Prof.univ. dr. Greta Miron					
2.3. Titularul activităților de seminar			Lector univ. dr. Augusta Costiuc Radosav					
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DF	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					25
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat (consiliere profesională)					15
Examinări					8
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Platforma eLearning a UBB
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Aparatură tehnică necesară prezentărilor PP/conexiune Internet
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Aparatură tehnică necesară prezentărilor PP/conexiune Internet

6.1. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale /esențiale	- Asimilarea și utilizarea conceptelor specifice istoriografiei - Capacitatea de a identifica și evalua textele istorice și bibliografia aferentă - Capacitatea de a proiecta și implementa un proiect de cercetare - Capacitatea de a analiza un text istoric
Competențe transversale	- Dezvoltarea gândirii critice prin analiza textelor istorice - Analiza și sinteza - Vorbitul în public și abilități de prezentare - Munca în echipă - Competențe digitale

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște: principalele curente și tendințe istoriografice, genuri istorice, autori și lucrările lor
Aptitudini	Studentul este capabil să contextualizeze și să analizeze un text istoric, să expună gândirea istorică a unui autor, să definească un curent cultural/istoriografic
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent pentru a redacta o lucrare originală pe teme de istoriografie

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	- Surprinderea modului în care și-au reprezentat trecutul diverse societăți, din antichitate până azi, a gândirii lor istorice și a felului în care au considerat că istoria poate sau trebuie să fie scrisă. - Trecerea în revistă a celor mai reprezentativi istorici și a operelor lor plasate în context politic și cultural.
7.2 Obiectivele specifice	- Identificarea și explicarea trăsăturilor caracteristice curentelor și tendințelor istoriografice (schimbările intervenite în definirea istoriei, în viziunea despre timp, în tematica abordată și sursele folosite). - Dezvăluirea continuităților, a stereotipurilor, a recurențelor din scrisul istoric (cu exemplificări din istoriografia europeană occidentală). - Stabilirea interferențelor istoriografice, a influențelor receptate și a particularităților diferitelor istoriografii europene.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. De la memorie la scris. Orientul și scrierea istoriei. Moștenirea logografilor- de la poezia la proza istorică.	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematika urmărită - diferența dintre mit și istorie în relație cu raportarea la timp - A existat scris istoric în Orientul antic? Precursorii scrisului istoric- logografii

2. Scrierea istoriei în Grecia antică: istorie culturală, istorie politică, istorie universală.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea.	Problematica prelegerii • Tema războiului la Herodot și Thucydides • Herodot și conceptul de istorie culturală • Thucydides și conceptul de istorie politică • elenismul, Polybios și istoria universală; conceptul de istorie pragmatică la Polybios • scopurile scrierii istoriei în istoriografia greacă și publicul-țintă • modalități de informare: autopsia, ancheta istorie, narațiune și oratorie
3. Istoriografia în Roma antică	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea prezentare powerpoint.	Problematica abordată • trecerea de la poeme și legende la proza istorică; influența modelului grec (Naevius, Ennius, Fabius Pictor și Cato Maior) • istoria ca discurs justificator- Caesar • istoria moralizatoare- Sallustius • istoria „națională”/istorie panoramică- Titus Livius • istoria ca analiză a vieții politice- Tacitus • istoria în amurgul Imperiului- „istoricul singuratic”, Ammianus Marcellinus • mituri istoriografice- mitul Romei eterne
4. Istoriografia creștină	Prelegere combinată cu discuții interactive; prezentare powerpoint.	Problematica discutată • Viziunea lineară despre timp • Profilul intelectualului creștin • Cronologia comparată, împărțirea timpului • Istoria ecleziastică (Eusebiu din Cesareea) • Filosofia istoriei (Sfântul Augustin)
5. Istoriografia medievală	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica abordată • Istoria în mănăstiri, la curțile nobiliare și princiare și în orașe. • Genuri ale istoriei medievale (anale, cronici, istorii). • Statutul istoriei în Evul Mediu (relația cu teologia, morala și dreptul) • Primii „istorici ai Europei”- istoriile barbare • De la analele regale la istoria dinastică în Anglia și Franța • Metoda istorică- de la a copia la a compila
6. Umanismul italian	Prelegere participativă, analiză de text, prezentare Power Point	Problematica discutată: • De la „solidaritatea timpului” la ideea că totul are o istorie. Colecționarii • Tema orașului-stat și tema ruinelor • Critica filologică, folosirea anacronismelor în analiza de text (Lorenzo Valla). • Istorie și politică în secolul al XVI-lea
7. Caracteristici ale istoriografiei umaniste în	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză	Problematica tratată: • Istoriografia franceză:

Franța și Anglia și Germania	de text, prezentare powerpoint.	relația dintre monarhie și umanism, istoria ca definire identitară- definirea Franței prin instituțiile sale mitul originii troiane istoria-problemă - Istoriografia engleză exemplul italian în secolul al XV-lea englez (umanismul din universități și grammar schools) mișcarea anticarilor- cercetarea topografică viața politică contemporană în istoriografie - Istoriografia germană- apartenența socială a umaniștilor, etapele umanismului german istoria locală-istoria principilor istoria universală
8. Erudiția colectivă a secolului al XVII-lea	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica abordată: - relația dintre filologie și critica de text - nașterea criticii documentului și a diplomatiei - relația pietate-credință-adevăr istoric - noțiunea de autoritate între semnificația medievală (autoritatea persoanei) și cea modernă (autoritatea documentului)
9. Istoriografia iluministă europeană (Franța, Anglia, Germania).	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica abordată: - context cultural european: saloane, societăți, academii, reviste - disputa dintre "vechi" și "moderni" - istoria cosmopolită, istoria civilizației- Voltaire - neoclasicismul; imitarea modelului voltairian în Anglia (David Hume) - integrare prin istorie- istoriografia scoțiană și vocația ei britanică - instituționalizarea istoriei în spațiul german, interesul pentru istoria centrului și răsăritului Europei- Școala de la Göttingen
10. Istoriografia romantică (Franța, Anglia).	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica abordată - Teoreticienii romantismului (Vico, Hugo, Herder); influența literaturii asupra istoriei (Walter Scott) - Tema revoluției în istoriografia franceză - Istoria ca „reînviere” a vieții trecute- Jules Michelet - Istoria în spațiul englez: istoria educativă, ca delectare, istoria literară și filosofică
11. Istorismul german	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica abordată - Definirea conceptului istorism - Nașterea istoriei ca "știință" (Leopold von Ranke). - Istoricii, „pedagogi ai națiunii”. Școala prusacă de istorie (Johann Gustav Droysen, Heinrich von Sybel, Wilhelm von Treitschke - O altfel de istorie decât cea politică- Kulturgeschichte. Disputa metodologică dintre Karl Lamprecht și rankeeni.

12. Ambiția științifică a istoriei. Dezbateri metodologice. Naturalismul istoriografic. Pozitivismul. Școala metodică franceză	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica prelegerii • Dezbateri metodologice: natura cunoașterii istorice în raport cu științele naturii • Istoria „experimentală”, • Înnoirea limbajului istoric prin împrumuturi din științele naturii • Caracteristici ale istoriografiei pozitivistice prin analiza textului-program <i>Istoria și istoricii. Eseu critic asupra istoriei considerate ca știință pozitivă</i> (1888) • "Revue historique" și codul deontologic elaborat
13. Revista <i>Annales</i> . Direcții și metode de investigare istorică	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica discutată • Constituirea revistei <i>Annales</i>, etapele parcurse, crearea unei școli istoriografice în jurul revistei • Viziunea despre timp și impactul ei asupra cercetării istorice (durata lungă, conjunctură, timpul scurt) • Redefinirea noțiunii de document istoric și direcțiile de cercetare deschise
14. Scrisul istoric al secolului XXI	Prelegere combinată cu discuții interactive; analiză de text, prezentare powerpoint.	Problematica discutată • Acomodarea scrisului istoric la contextele politice și tehnologice contemporane • Istoria globală • „Environmental history” • Istoria emoțiilor • Istoria în filme

Bibliografie:

Ariès, Phillipe, *Timpul istoriei*, Ed. Meridiane, 1997.

Bonard, André, *Civilizația greacă*, vol. I-II, București, 1967- 1969,

Bourdé, Guy; Martin, Hervé, *Les écoles historiques*, Paris, 1983.

Breisach, Ernst, *Historiography: Ancient, Medieval and Modern*, Chicago, 1994.

Carr, Helen, Lipscomb Suzannah (ed.), *What is History Now? How the Past and the Present speak to each other?*, Weidenfeld and Nicholson, 2021.

Carbonell, Charles- Olivier, *Istoriografia*, București, Grafoart, 2006.

Cizek, Eugen, *Istoria literaturii latine*, vol. I-II, București, Societatea "Adevărul", 1994.

Cizek, Eugen, *Istoria în Roma antică*, Teora, București, 1998.

Crăciun, Maria; Miron, Greta, *Caiet de seminar. Istoriografia antică și creștină*, Cluj-Napoca, 1993.

C. Delacroix, F. Dosse, P. Garcia, *Les courants historiques en France XIXe-XXe siècle*, Gallimard, 2007.

Febvre, Lucien, *Combats pour l'histoire*, Paris, Librairie Armand Colin, 1992.

Guenée, Bernard, *Istorie și cultură istorică în Occidentul medieval*, Polirom, Iași, 2019.

Greenblat, Stephen, *Clinamen. Cum a început Renașterea*, Humanitas, 2012.

Hazard, Paul, *Gândirea europeană în secolul al XVIII-lea*, București, 1981.

Hazard, Paul, *Criza conștiinței europene. 1680-1715*, București, 2007.

Hartog, François, *Le XIXe siècle et l'histoire. Le cas Fustel de Coulanges*, Éditions du Seuil, 2001.

Iggers, Georg; Wang, Edward, *A Global History of Modern Historiography*, Pearson Education Limited, 2008.

Kelley, Donald R., *Faces of History. From Herodotus to Herder*, Yale University Press, New Haven- London, 1998.

Luraghi, Nino, *The Historians Craft on the Age of Herodotus*, Oxford University Press, 2007.

Marrou, Henri Irenée, *Augustin și sfârșitul culturii antice*, București, Ed. Humanitas, 1997.

O'Brien, Karen, *Narratives of the Enlightenment. Cosmopolitan History from Voltaire to Gibbon*, Cambridge University Press, 1997.

Teodor, Pompiliu, *Introducere în istoria istoriografiei universale*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.

Woolf, Daniel, *A Global History of History*, Cambridge University Press, 2011.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Introducere, definirea termenilor, precursorii scrisului istoric în Grecia antică - logografii	Discuții interactive, analiză de text	Ce este istoriografia – definiții, noțiuni introductive; Precursorii scrisului istoric – logografii;
Istoria în Grecia antică: Herodot, Thucydides, Polybios	Discuții interactive, analiză de text	Precursorii scrisului istoric – logografii; Herodot și istoria culturală; Thucydides și istoria politică; Polybios și istoria universală / pragmatică / regimurile constituționale Analiză: autopsia, ancheta, documente
3. Istoriografia în Roma antică: Cato Maior, Cicero, Caesar, Sallustius, Titus Livius, Tacitus, Ammianus Marcellinus	Discuții interactive, analiză de text	Influența modelului grec / distanțarea față de modelul grec Precursori: Naevius, Ennius, Fabius Pictor Cato Maior și începuturile scrisului istoric roman Narratores rerum vs. exornatores rerum Cicero și "historia ornata" Caesar și istoria ca discurs justificator Sallustius și istoria moralizatoare Titus Livius și istoria panoramică / "națională" Tacitus și istoria ca panoramă a vieții politice "fără ură și părtinire" Ammianus Marcellinus și istoria la finalul Imperiului Roman
4. Istoriografia creștină	Discuții interactive, analiză de text	Timpul liniar; teleologia; sursele istoriografiei creștine; cronologia comparată; interpretarea alegorică (Origen); istoria ecleziastică (Eusebiu din Cesareea); filosofia istoriei (Sfântul Augustin)
5. Istoriografia medievală	Discuții interactive, analiză de text	Conceptele de "autentic" vs. "apocrif" în scrisul istoric al Evului Mediu; compilatori / autori / copişti; statutul istoriei în Evul Mediu (relația cu teologia, morala și dreptul); genuri ale istoriei medievale (anale, cronici, istorii) și reprezentanți; profilul locurilor și al autorilor de scris istoric: mănăstiri, curți nobiliare, orașe; contextul apariției și al răspândirii istoriei dinastice în Franța și Anglia
6. Istoriografia umanistă italiană	Discuții interactive, analiză de text	Colecționarii; orașul-stat și tema ruinelor; critica filologică (Lorenzo Valla); politică și istorie în secolul al XVI-lea italian

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Istoria istoriografiei universale face parte din disciplinele fundamentale pentru pregătirea studentului la istorie. Reconstituind istoria unei profesii, răspunzând unor întrebări precum ce este istoria și cum s-a scris ea de-a lungul secolelor, disciplina este în măsură să le dezvolte studenților spiritul analitic, critic, să le furnizeze instrumentarul principal, fundamental necesar reconstituirii trecutului. Dezvoltarea spiritului critic, argumentativ este în măsură să le stimuleze gândirea în general, pe cea istorică în special.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Participarea activă a studenților la curs		10%

	Participare la examen	Evaluare scrisă	60%
10.5 Seminar/laborator			
10.6 Standard minim de performanță			
• Parcurgerea a 3 cărți/studii din bibliografia de curs • O intervenție în discuțiile provocate în timpul cursului sau pe marginea textelor care vor fi discutate la curs			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "*Nu se aplică*".